

Jézus beszélget

Jézus földi vándorútjáról nem csak azt jegyezték fel az evangéliumok, hogy gyógyított és tanított. Számos helyen olvassuk, hogy beszélgetett azokkal, akik felkeresték, vagy akiket ő látogatott meg, és olyanokkal is, akiket a véletlen hozott eléje. Ilyen történet a samáriai nő esete is, akivel egyszer Jákob kútjánál találkozott.

A helyzet teljesen abszurd. Ül egy zsidó férfi a közkútnál. Egy asszony közeledik – és bár talán legszívesebben megfutamodna –, szüksége van vízre, szüksége van arra, hogy odalépjen a kúthoz. Dél van, rettenetes meleg. És ez az asszony nem véletlenül megy abban az időszakban vízért, amikor szinte senki sincs az utakon. Nem akar találkozni az emberekkel. És vele sem akar találkozni senki. Így tehát jobb mindenkinek. Nemcsak samáriai, de több férjet elfogyasztott már. Megvetett nő, talán rosszízű viccek céltáblája.

A samáriai néppel való érintkezést szigorú zsidó előírások szabályozták ebben az időben, amelyeknek az a lényege, hogy a kereskedelmen túl semmilyen kapcsolatot nem volt szabad velük teremteni. Jézus azonban enyhíteni kívánta a látható feszültséget, és ő kért ettől a nőtől valamit, mégpedig inni. Polgári életet élő, civilizált emberként el sem tudjuk képzelni azt a megdöbbenést, amelyet ez a nő érezhetett. Kétkedve kérdez vissza, mint aki nem érti a feladatot, és Jézus ezt kihasználva az élő vízről kezd neki beszélni. És beszélgetni kezd vele, pedig mindent tud róla. Az asszony hamarosan nemcsak hiszi, hogy a Messiással van dolga, de végül veszi a bátorságot, hogy meghívja őt a városukba, ahol Jézus közösséget vállalt vendéglátóival, és velük maradt két napig.

A borítón, Paolo Veronese festményén beszédes mozdulatokat látunk: Jézus vizet kér, alakja, testtartása szinte kinyílik az asszony felé, aki meghajlik, tartózkodóan felpillant a férfira, és közben biztos pontot keresve szoros fogással kapaszkodik a kút vasába és a vödörláncba. Jézus hagyományos, ókori öltözetet visel, az asszony selymei és hajviselete inkább emlékeztet a 16. századi nők divatjára. Veronese szerette aktualizálni a biblikus témákat kortárs öltözetek, személyek, hangszerek, építészeti terek ábrázolásával. Talán képünk is azt sugallja: a „samáriai nők” köztünk vannak.

Amikor e lapszám témáit felvázoltuk, a férfi és női szerepek változásairól, sokszínűségéről legalább annyira kívántunk szólni, mint a hagyományos nemi szerepek felbomlásáról, átalakulásáról, a társadalmi nemek kérdéséről és e kérdések kutathatóságának értelméről. Mire a szövegek egy része beérkezett, látható volt, hogy bőven szétfeszítik még a dupla lapszám kereteit is, ezért néhány írás megjelenését el kellett napolnunk.

Meggyőződésünk, hogy szükség van annak tanulmányozására, hogyan változik a nemek társadalmi, kulturális beágyazottsága és szerepe, milyen konvenciók mentén ismétlődnek a különféle mechanizmusok, milyen szociológiai vetülete van ezeknek a hagyományoknak – és mindez hogyan alakult ki és alakul át a világ különböző tájain. Nemcsak a társadalom, de az egyház különféle szolgálati területei is sokat tanulhatnak és profitálhatnak az ehhez hasonló interdiszciplináris kutatásokból.

Jézus újra és újra példát ad nekünk, amikor a kirekesztettekkel ül egy asztalhoz, amikor megérinti a kutaszítottakat, amikor nyomorultakkal, bűnösökkel és nőekkel elegyedik párbeszédbe. Nem leereszkedik hozzájuk, hanem felemeli őket. Veronese képén a gesztusok nyelvén érezzük, értjük a két szereplő attitűdje közötti különbséget, de jól látjuk, hogy azonos szemmagasságba kerülve néznek egymásra. Legyenek a beszélgetőtársaink – a társaink – megvetettek, mások szerint kerülendőek, legyenek nők vagy férfiak, legyenek bármilyen társadalmi helyzetben: tanuljuk meg az azonos szemmagasság elvét.

Zászkaliczky Zsuzsanna